

PIRLS 2006

מקראה

Progress in International
Reading Literacy Study

תוכן העניינים

4

לילה בלתי יאמן

11

מחפשים מזון

כתב: פרנץ הולר

אנינה הייתה כבר בת עשר וידעה למצוא את דרכה מהחדר שלה לשירותים אפילו ישנה לְמִקְצָה. דלת חדרה הייתה בדרך כלל פתוחה כְּדֵי שֶׁדָּק ותאורת-הלילה במסדרון הִפִּיץָה דֵי אור כדי שתוכל לעבור ליד שִׁדְת הטלפון בדרכה לחדר האמבטיה.

לילה אחד כאשר עברה על פני שִׁדְת הטלפון בדרכה לשירותים, שמעה אנינה משהו שנשמע כמו שריקה חרישית. אבל כִּיוּן שהייתה חצי ישנה לא ממש התייחסה אליה. בכל מקרה זה נשמע כאילו הגיע ממרחק. רק כשהייתה בדרכה חזרה לחדרה היא ראתה מאין הגיעה השריקה. מתחת לשִׁדְת הטלפון הייתה מוֹנַחַת ערימה גדולה של עיתונים וכתבי עת ישנים, וערימה זו התחילה לנוע! מכאן הגיע הרעש הזה! לפתע החלה הערימה להתמוטט - ימינה, שמאלה, קדימה ואחורה - ואז התפזרו העיתונים וכתבי העת לכל עֵבֶר על הרצפה.

אנינה לא האמינה לְמַרְאֵה עיניה, כאשר הביטה בתנין גֹּנֵם ונוֹחֵר הזוחל ויוצא מתחת לשידה.

אנינה קפאה במקומה. בעיניים פעורות לרווחה עקבה אחרי התנין שזחל ויצא לגמרי מערימת העיתונים ובאיטיות התבונן בדירה סביב. נראה שרק עכשיו יצא מן המים כי כל גופו היה רטוב וטיפטף מים. כל צעד שלו השאיר עקבות סְפוּגֵי מים על השטיח.

התנין הניע ראשו מצד לצד כשהוא משמיע צליל שריקה רועמת. אנינה בלעה את רוקה בחוזקה והביטה במלתעות התנין שחשפו שורות ארוכות להחריד של שיניים. התנין הניע זנבו מצד לצד באיטיות. אנינה נזכרה שקראה בכתב העת "עולם החיי" איך התנין מצליף במים בזנבו כדי להבריא את אויביו או להתקיפם.

מבטה של אנינה נפל על העותק האחרון של כתב העת "עולם החיי" שנשמט מערימת העיתונים ונח לרגליה. כעת היא קיבלה הֶלֶם נוסף. על שֵׁעַר כתב העת הייתה קודם תמונתו של תנין גדול על גֵּדַת נהר. אך גדת הנהר הייתה עכשיו ריקה!

אנינה התכופפה להרים את כתב העת. באותו רגע היכה התנין בזנבו חזק כל כך עד שהצנצנת הגדולה עם פרחי החמניות שעמדה על הרצפה נסדקה, וכל החמניות התפזרו מסביב. בקפיצה מהירה הגיעה אנינה אל חֶדְרָה. היא טָרְקָה את הדלת בחוזקה, תפסה את מיטתה ודחפה אותה אל הדלת הסגורה. היא בנתה מחסום שִׁגְגָן עליה מפני התנין. אנינה שיחררה אנחת רווחה.

אולם אז היא היססה. מה אם החיה פשוט רעבה? אולי כְּדִי לסלק את התנין צריך לתת לו משהו לאכול?

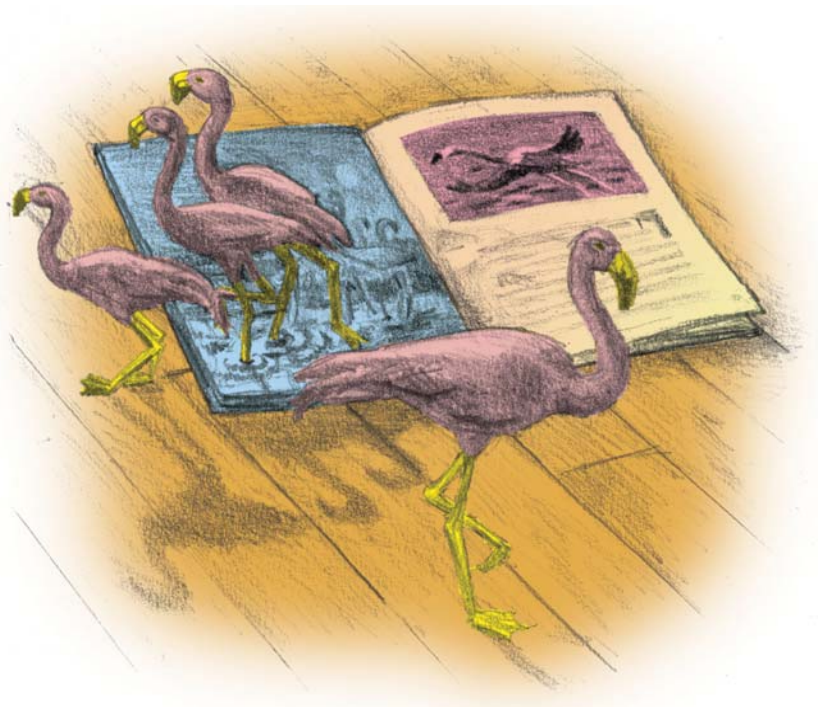
אנינה הביטה שוב בכתב העת "עולם החיי". אם תנין יכול לזחול החוצה מתמונה אולי גם חיות אחרות יכולות לעשות זאת. אנינה דפדפה בחופזה בכתב העת ועצרה בתמונת להקת פלמינגו שִׁנְחָתָה בבִּיץָה שבג'ונגל. "זה בדיוק מתאים", היא חשבה, "הם נראים בדיוק כמו עוגת יום הולדת לתנינים".

פתאום נשמע קול נִפְץ עז וקצה זנבו של התנין חָדַר מבעד לדלת המנופצת. אנינה הרימה במהירות את תמונת להקת הפלמינגו אל החור שבדלת וקראה אליהם בקול רם ככל שיכלה, "צאו מן הביצָה!" אחר כך השליכה את כתב העת דרך החור שבדלת אל המסדרון, מְחָאָה כף, צווחה וצרחתה.

אנינה לא האמינה למה שקרה בהמשך! כל הפרוזדור התמלא קולות של פלמינגו צווחים, מנפנפים כנפיים בפראות ורצים הלוך ושוב על רגליהם הארוכות והדקות. אנינה ראתה ציפור אחת אוחזת פרח חמניה בִּמְקוֹרָה ואחרת תופסת ומסירה את הכובע של אמא שלה מן הָנוֹ. היא ראתה גם ציפור פלמינגו אחת נעלמת לתוך הפה של התנין. הוא בלע את הפלמינגו בשתי נגיסות מהירות ואחריה מהר מאוד גם את זו עם החמניה בִּמְקוֹר.

אחרי שתי מנות של פלמינגו התנין כנראה שבע, נשכב מרוצה באמצע המסדרון. כשהתנין עצם את עיניו ולא זו, פתחה אנינה את דלת חדרה בשקט וחמקה אל המסדרון. היא הניחה את תמונת השער הריקה של כתב העת קרוב לְאֶפֹּ של התנין ולחשה: "בבקשה חזור הביתה". היא התגנבה חזרה לחדרה והציצה דרך החור שבדלת. היא ראתה שהתנין חזר אל מקומו בתמונת השַעֵר של כתב העת.

אנינה הלכה בזהירות אל חדר המגורים ושם מצאה את להקת הפלמינגו עומדת סביב הסֶפֶה, כמה מהם אף עומדים על הטלוויזיה. אנינה פתחה את כתב העת בעמוד בו חסרה התמונה. "תודה", היא אמרה "תודה רבה, עכשיו אתם יכולים לחזור למקומכם בביצה".

בבוקר היה לאנינה קשה מאוד להסביר להוריה את הדלת השבורה ומה פֶּשֶׁר
הִקְטָם הרטוב הענקי על הרצפה. הם לא השתכנעו מסיפור התנין אף שהכובע של
אמא שלה לא נמצא בשום מקום.

Adapted from *Eine Wilde Nacht in Der Große Zwerg und Andere Geschichten* by Franz Hohler. Published in 2003 by Deutscher Taschenbuch Verlag, Munchen, Germany. Illustrations copyright © 2003, IEA. An effort has been made to obtain copyright permission.

סוף חלק 1

עכשיו עבור
לחוברת השאלות.

מחפשים מזון

לפניכם כמה משימות העוסקות במזון שאוכלים יצורים קטנים ובדרכים שבהן הם מחפשים אחר מזון.

ראשית עליכם למצוא נמלים, חיפושיות כדוריות ותולעי גשם. טפלו בהם בזהירות ואחרי שתסיימו לחקור אותם הקפידו להחזירם למקום שבו מצאתם אותם.

- עקבו אחרי שיירת נמלים
- חקרו את החיפושית הכדורית
- בנו בית גידול לתולעי גשם

היכן אפשר למצוא נמלים, חיפושיות כדוריות ותולעי גשם

נעקוב אחרי שיירת הנמלים

הנמלים חיות יחד בקינים. כשנמלה מוצאת מזון היא מסמנת שביל כדי שנמלים אחרות יוכלו לבוא בעקבותיה. כדי לעשות את הניסוי הזה תצטרכו למצוא קן נמלים. כמו כן תהיו זקוקים לחומרים הבאים: דף נייר, חתיכת תפוח עץ קטנה, חופן עפר.

1. שימו חתיכת תפוח עץ על דף נייר והניחו אותו קרוב לקן הנמלים. חכו עד שכמה נמלים ימצאו את התפוח. כולן יבחרו באותו נתיב.
2. קְזִיזו את התפוח. האם הנמלים הולכות ישר אליו?
3. עכשיו פזרו עפר על הנתיב שעל הנייר. הנמלים יתרוצצו זמן מה. האם הן יוצרות נתיב חדש?

מה קרה?

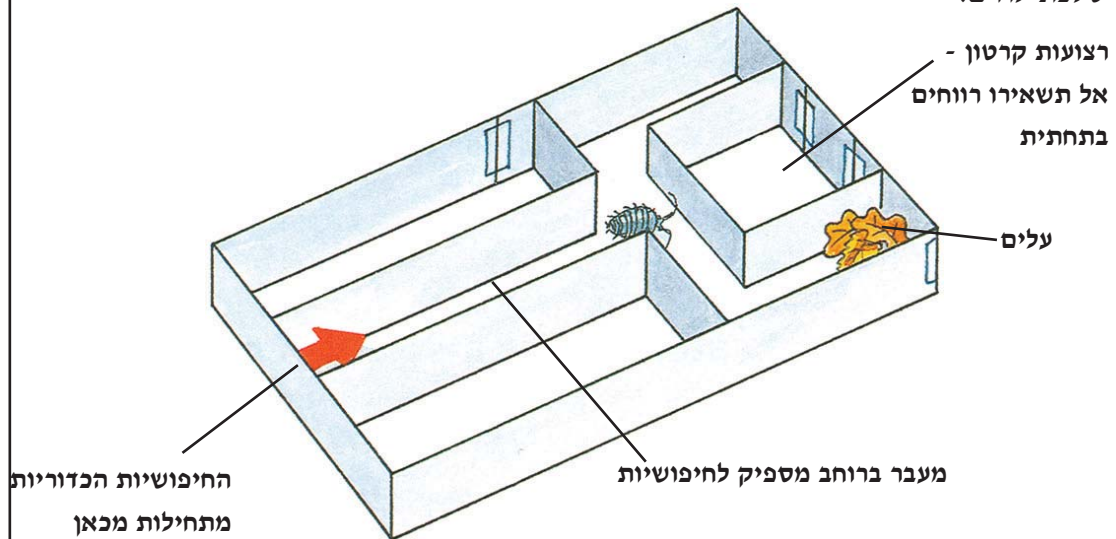
גם אחרי שהזנו את המזון למקום אחר, הנמלים ממשיכות להשתמש בנתיב הישן עד שיסומן נתיב חדש.

מדוע?

משום שברגע שהנמלה מצאה מזון היא מפרישה חומר כימי מסויים המותיר שביל ריח. שאר הנמלים שבקן משתמשות במְשֻׁשִׁים או בְּמַחֻשִׁים שלהן לחוש את הריח הזה.

נחקור את החיפושיות הכדוריות

לחיפושיות הכדוריות מְחוּשִׁים רגישים. הָכִינוּ קופסה כמו בציור ואיספו שש חיפושיות כדוריות במיכל. צפו איך הן מוצאות את דרכן כאשר תניחו אותן בקופסה. כדי לבצע את הניסוי תזדקקו לדברים הבאים: קופסה ריקה וקטנה עם מכסה, מספריים, נייר דבק ועלי שלכת לחים.

1. השתמשו במכסה הקופסה כדי להכין שלוש רצועות ארוכות של קרטון שִׁיצְרוּ את המעברים כפי שרואים בתמונה.

2. תנו לחיפושיות ללכת במעבר זה אחר זה. כשהן יגיעו לקצה, חלקן יפנו ימינה וחלקן שמאלה.

3. שימו עלים לחים בצד ימין של הקופסה. כעת תנו לחיפושיות ללכת שוב בקופסה. באיזו דרך הן בוחרות?

מה קרה?

החיפושיות יפנו ימינה לכיוון המזון.

מדוע?

החיפושיות יכולות לחוש את המזון בעזרת המחוששים שלהן. הן ישתמשו בהם כדי למצוא את העלים

הכינו בית גידול לתולעי גשם

קשה לחקור את תולעי הגשם משום שהן לא אוהבות אור. ברגע שהן חשות בו הן מתחפרות בניסיון למצוא פינה חשוכה. כדי לחקור כיצד תולעי הגשם חיות וניזונות, הכינו בית גידול כמו זה שבתמונה. אחר כך תפשו שתיים, שלוש תולעים כדי להכניס לתוכו. חשוב לזכור לא למשוך אותן בכוח כי אפשר להזיק להן. תולעי הגשם מכוסות בזיפים הנאחזים באדמה בחוזקה.

1. הדביקו צד אחד של המכסה אל קופסת הנעליים, כך שניתן יהיה לפתוח אותו כמו דלת. עשו חורים בחלק העליון של הקופסה עם עט כדי שאוויר ואור יוכלו לחדור פנימה.

2. חתכו את החלק העליון של הבקבוק. מלאו את הבקבוק בשכבות לא מהודקות של חול ואדמה. פזרו בצל ותפוחי אדמה מעל.

3. הניחו בעדינות את תולעי הגשם בקופסה, הציבו את הבקבוק בקופסה וסגרו את הדלת. הניחו את הקופסה בחוץ במקום קריר ויבש למשך ארבעה ימים.

4. חזרו אחרי ארבעה ימים לבית הגידול לתולעים ובדקו את הבקבוק. מה השתנה בחול ובאדמה?

אל תשכחו! כשתסיימו את הניסוי החזירו את תולעי הגשם למקום בו מצאתם אותן לראשונה.

נזדקק לדברים הבאים:

- קופסת נעליים
- נייר דבק
- עט
- מספריים
- בקבוק פלסטיק גדול
- 1 ספל חול
- 3 ספלים של אדמה לחה ומפוררת
- קוביות קטנות של בצל ותפוחי אדמה

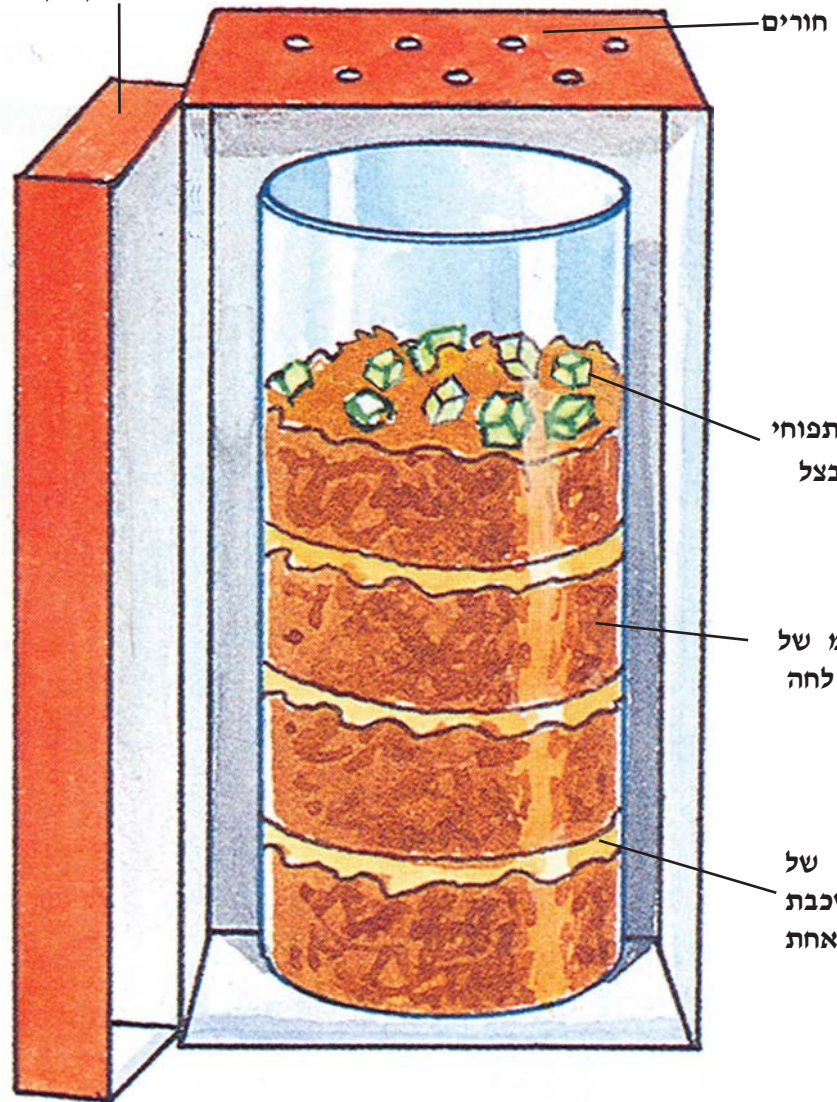
מה קרה?

אחרי ארבעה ימים, שכבות החול והאדמה התערבבו זו בזו.

מדוע?

החול והאדמה מתערבבים כשתולעי הגשם מוצאות את דרכן אל המזון המונח מעל וחוזרים ליצור מחילות באדמה כדי להתרחק מן האור.

מכסה מודבק לקופסה

From *Animal watching in the Usborne Big Book of Experiments* published in 1996 by Usborne Publishing Ltd., London. An effort has been made to obtain copyright permission.

עצור

סוף חלק 2.
עכשיו אפשר לעבור לחוברת השאלות

PIRLS2006

מקראה

Progress in International
Reading Literacy Study

